

Akademija ženskog liderstva

Akademija ženskog liderstva, uz podršku 50 organizacija civilnog društva i 68 pojedinki/ca
(spisak dostavljamo u prilogu)

KA ODRŽIVIM I EFIKASNIM REŠENJIMA ZA OSTVARIVANJE
POLITIKE RODNE RAVNOPRAVNOSTI U REPUBLICI SRBIJI

INICIJATIVA VLADI REPUBLIKE SRBIJE

Pozivamo Vladu Republike Srbije da preduzme neophodne korake kako bi se dovršio i unapredio institucionalno pravni okvir te stvorili organizaciono tehnički uslovi za sprovođenje politike rodne ravnopravnosti i primenu propisa od značaja za rodnu ravnopravnost.

Dosadašnja praksa govori o napretku postignutom u poslednjih deset godina, ali i o preprekama koje otežavaju primenu propisa i efikasnije ostvarivanje rezultata u ovoj oblasti.

Stoga mi, članice koalicije „Akademija ženskog liderstva“, podržane od strane još 50 OCD i 68 pojedinki/pojedinaca predlažemo sveobuhvatni pristup kojim bi se otklonile sve postojeće prepreke i stvorili uslovi za sprovođenje preuzetih ali i novih obaveza od kojih značajno mesto ima proces pregovora o članstvu u EU, i to poglavlja:

(I) Oblast ljudskih i manjinskih prava (poglavlja 23, 24 i 34 kao i osnovna načela CEDAW)

(II) Oblast zapošljavanja (poglavlja 19 i 20 u vezi sa članovima 10 i 11 CEDAW)

(III) Oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja (poglavlja 11, 12, 20 i 26 kao i CEDAW član 14 Žene na selu), posebno položaj žena na selu u međunarodnim dokumentima o rodnoj ravnopravnosti zauzima značajno mesto.

(IV) Oblast oporezivanja i budžetske odredbe (poglavlja 16, 32 i 33) veoma je važna za ostvarivanje ljudskih prava, jer garantovanje prava, posebno socijalno-ekonomskih prava ukoliko nije prećeno izdvajanjem materijalnih sredstava koja su neopходna za njihovo ostvarivanje ostaje samo načelna garancija bez stvarnog sadržaja.

(V) Politički život, pravda, sloboda (poglavlja 23, 24 i 34 i članovi 3, 4, 7, 8 i 15 CEDAW) su pretpostavke za ravnopravno učešće žena i muškaraca u političkom životu i sferi javne vlasti.

Stoga, pozivamo Vladu Republike Srbije da u najkraćem roku preduzme aktivnosti na:

- Konstituisanju Saveta¹ za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije, kako bi ovo telo moglo da nastavi rad i u mandatu ove Vlade
- Osnivanju Kancelarije za rodnu ravnopravnost koja bi pružala podršku radu Saveta
- Izmenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti polova²

Образложение

Politika rodne ravnopravnosti odnosi se na sve oblasti u društvu, pa je nije celishodno i efikasno vezivati uz jedan resor u Vladi, o čemu govori dosadašnja praksa. Stoga je važno da Savet kao međuresorno telo Vlade nastavi sa radom i u mandatu ove Vlade. U svom radu Savet za rodnu ravnopravnost je ostvario samo delimične rezultate, a jedan od uzroka je i izostanak stručne, administrativno-tehničke podrške radu Saveta. Saradnja Saveta za rodnu ravnopravnost i Uprave za rodnu ravnopravnost kao organa u sastavu Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike nije u praksi dobro funkcionisala, iako je to bilo formalno predviđeno.

¹ **Savet za rodnu ravnopravnost Vlade RS osnovan je 2004. godine kao Savet za ravnopravnost polova, da bi 2009. godine prerastao u Savet za rodnu ravnopravnost. Predstavlja radno telo Vlade koje čine predstavnici/ce ministarstava i eksperti/kinje. Nadležnosti Saveta odnose se na unapređivanje stanja u oblasti rodne ravnopravnosti kroz predlaganje mera u oblasti ravnopravnosti polova, razmatranje usklađenosti domaćih zakona sa evropskim okvirom o pravima žena, preduzimanje mera i ocenjivanje efekata mera za postizanje rodne ravnopravnosti, praćenje zastupljenosti žena na izbornim i imenovanim položajima, edukacije i sl.**

² Sl. glasnik RS, broj 104/2009.

U skladu sa ovim predlogom aktivnosti Saveta za rodnu ravnopravnost bile bi usredsređene na sledeće poslove:

- razmatra i predlaže mere za unapređenje politike postizanja rodne ravnopravnosti, kao i mere za unapređenje međuresorske saradnje u ovoj oblasti;
- razmatra usklađenost zakona sa osnovnim međunarodnim konvencijama i paktovima o ljudskim pravima i daje inicijative za izmene zakona kojima se otklanjaju neusklađenosti;
- prati primenu zakona i ratifikovanih međunarodnih dokumenata protiv diskriminacije po polu i rodnom identitetu i predlaže mere za njihovo sprovođenje i o tome podnosi izveštaj;
- prati stanje u oblasti ostvarivanja politike rodne ravnopravnosti, ocenjuje efekte mera za postizanje rodne ravnopravnosti i o tome podnosi izveštaj;
- daje inicijativu za preduzimanje posebnih mera koje doprinose ostvarivanju rodne ravnopravnosti;
- daje inicijativu za programe prikupljanja, obrade i objavljivanja statističkih podataka značajnih za ostvarivanje rodne ravnopravnosti;
- daje inicijativu za izradu Nacionalne strategije za ostvarivanje rodne ravnopravnosti i Akcionioog plana za njeno sprovođenje i prati njihovu primenu;
- Vladi podnosi izveštaj o zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim i imenovanim položajima i daje preporuke za otklanjanje prepreka koje se negativno odražavaju na izbor i imenovanje manje zastupljenog pola;
- inicira i podržava programe osposobljavanja i edukacije zaposlenih u državnim organima i organizacijama u cilju promovisanja rodne ravnopravnosti;
- inicira programe i predlaže mere za podsticanje i osposobljavanje žena za učešće u javnom i političkom životu;
- u osvarivanju svojih nadležnosti saradjuje sa udruženjima građana koja se bave unapređenjem rodne ravnopravnosti i ljudskih prava
- razmatra i druga pitanja od interesa za postizanje rodne ravnopravnosti

Uprava za rodnu ravnopravnost je postojala od 2008. godine, a sa **zadatkom da se bavi analizom stanja i unapređenjem položaja žena**. Uprava za rodnu ravnopravnost je imala obavezu da prati primenu Zakona o ravnopravnosti polova, sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv rodnog i seksualno zasnovanog nasilja i Nacionalne strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti i poboljšanje položaja žena.

Usvajanjem novog Zakona o ministarstvima prestala je da postoji Uprava za rodnu ravnopravnost pri Ministarstvu za rad i socijalnu politiku. Sada u okviru organa uprave ne postoji telo koje bi u stručnom, administrativnom i tehničkom smislu i operativno preuzelo ove poslove. Obaveze koje proističu iz međunarodnih i domaćih propisa zahtevaju da Vlada Srbije preuzme odgovornost za njihovo ispunjavanje. Uslov za to su efikasni institucionalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost, jasno postavljene procedure i odgovornost kao i instrumenti koji obezbeđuju primenu propisa. Preporuke međunarodnih tela koji nadziru primenu standarda u oblasti rodne ravnopravnosti (CEDAW komitet) naglašavaju potrebu za jačanje kapaciteta institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost, naročito vladinih tela. Preporuke CEDAW Komiteta nalaze se u prilogu.

Prihvatamo argumentaciju iznetu u Narodnoj skupštini prilikom rasprave o Zakonu o ministarstvima održane 26.aprila 2014. godine da je potrebno formiranje efikasnog institucionalnog mehanizma za rodnu ravnopravnost. Podsećamo, takođe, da su, u skladu sa međunarodnim standardima, Zakonom o ravnopravnosti polova ustanovljeni institucionalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou čije aktivnosti je neophodno koordinirati i usmeravati u cilju efikasnije primene propisa koji regulišu pitanja od značaja za rodnu ravnopravnost. Zato se zalažemo da se osnuje Kancelarija za rodnu ravnopravnost čime bi se napravio značajan iskorak u ovoj oblasti. To bi svedočilo i o opredeljenosti Vlade da poštuje i unapređuje ostvarivanje ljudskih prava.

U skladu sa ovim predlogom aktivnosti Kancelarije za rodnu ravnopravnost bile bi usredsređene na sledeće poslove:

- prikuplja podatke o primeni zakona i ratifikovanih međunarodnih dokumenata protiv diskriminacije po polu i rodnom identitetu i dostavlja ih Savetu;
- prikuplja podatke o zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim i imenovanim položajima i dostavlja ih Savetu;
- na inicijativu Saveta priprema Nacionalnu strategiju za ostvarivanje rodne ravnopravnosti i Akcioni plan za njeno sprovođenje;
- na inicijativu Saveta radi na izradi nacrtu zakona značajnih za ostvarivanje rodne ravnopravnosti;;
- sarađuje sa drugim državnim organima, organima autonomnih pokrajina, jedinica lokalne samouprave u pitanjima vezanim za primenu zakona i strategija značajnih za rodnu ravnopravnost;
- sprovodi programe osposobljavanja i edukacije zaposlenih u državnim organima i organizacijama u cilju promovisanja rodne ravnopravnosti;
- sprovodi programe za podsticanje i osposobljavanje žena za učešće u javnom i političkom životu;
- ostvaruje međunarodnu saradnju u okviru poslova koje obavlja;
- radi na pripremi izveštaja koje Savet podnosi Vladi;
- u osvarivanju svojih nadležnosti sarađuje sa udruženjima građana koja se bave unapređenjem rodne ravnopravnosti i ljudskih prava
- pruža administrativno-tehničku pomoć Savetu za ravnopravnost polova;
- sprovodi i druge aktivnosti i obavlja druge poslove koji su od interesa za postizanje rodne ravnopravnosti

Pored osnivanja Kancelarije za rodnu ravnopravnost potrebno je pokretanje procesa izrade Izmena i dopuna Zakona o ravnopravnosti polova. Zakon se primenjuje od decembra 2009.g., i posle pet godina primene uočeni su nedostaci koje je potrebno otkloniti.

Promene koje je potrebno uneti u Zakon odnose se na:

Postojeći Zakon nije dovoljno menjati ili dopunjavati već da je potrebno doneti novi zakon zbog sledećih razloga: promene samog naziva Zakona koji bi prema ovom predlogu trebalo da bude Zakon o rodnoj ravnopravnosti kako bi naziv zakona jasno ogovorio i o njegovoj sadržini koja ne uključuje samo identitet prema polu već i rodne identitete.

Veliki broj članova Zakona koji bi prema ovom predlogu trebalo menjati ili dopuniti (od 55 članova Zakona 31 član bi trebalo menjati ili dopuniti, a samo 14 članova Zakona ne bi bilo menjano), što je prema pravilima koja regulišu izradu zakona jedan od kriterijuma koji daje mogućnost da zakonodavac ne vrši intervencije u postojeći Zakon već da pripremi novi tekst zakona.

Pored toga, u Zakon bi trebalo integrisati i Zakonom regulisati više pitanja koja u ovom momentu Zakon ne reguliše. Najvažniji predlozi u vezi sa sadržajem zakona odnose se na sledeća pitanja: Uključivanje rodnog identiteta u zakonska rešenja jer je to u zakonu sada nedosledno učinjeno. Jasno, precizno i eksplicitno regulisanje obaveza države i javnih vlasti vezanih za politiku jednakih mogućnosti i preduzimanje posebnih mera kako bi žene i muškarci mogli pod jednakim uslovima da ostvare svoja prava, jer je u aktuelnim zakonskim rešenjima to izostalo, a obaveze koje su regulisane postojećim Zakonom odnosile su se najvećim delom samo na poslodavce.

Ustav Srbije izričito propisuje obavezu države da garantuje ravnopravnost žena i muškaraca i da vodi politiku jednakih mogućnosti. U postojećem Zakonu je izostalo regulisanje više pitanja u oblastima značajnim za ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca, a naročito posebnih mera koje treba da doprinesu stvaranju jednakih mogućnosti za žene i muškarce da mogu da ostvare svoja prava (na primer, u oblastima koje se odnose na nasilje u porodici, posebno zaštitu žrtava porodičnog nasilja; oblast političkog života u kojoj je izostalo regulisanje brojnih pitanja među kojima se najvažnija odnose na posebne mere koje bi trebalo da doprinesu unapređenju rodne ravnopravnosti u oblasti političkog života, naročito u vezi sa povećanjem zastupljenosti žena u neposredno biranim telima kao i na rukvodećim položajima u državnoj administraciji; zakonsko regulisanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova među kojima posebno bliže regulisanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou budući da su oni veoma važni za primenu zakona; zakonsko regulisanje instrumenata koji važni za primenu zakona i služe za konkretizovanje oblika i načina primene zakonskih rešenja, propisivanje sankcija za kršenje zakonom propisanih dužnosti u slučajevima u kojima aktuelni Zakon nije propisivao sankcije i dr...)

Imajući u vidu važnost zaokruživanja institucionalno-pravnog okvira za postizanje rodne ravnopravnosti, kao i najave da će nova Vlada rad u oblasti rodne ravnopravnosti učiniti efikasnijim, Inicijativu upućujemo sa željom da doprinesemo pokretanju dijaloga i donošenju najboljih odluka, a u korist građanki i građana Srbije.

Akademija Ženskog liderstva

Beograd, 11. avgust 2014. godine